

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОВОЧІВНИЦТВА І БАШТАННИЦТВА
ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ «МАЯК»**

**АГРАРНА НАУКА І ОСВІТА:
ІСТОРИЧНИЙ ЕКСКУРС,
СУЧАСНА ПАРАДИГМА,
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ**

**МАТЕРІАЛИ
ІІІ Міжнародної
науково-практичної конференції**

**(у рамках VI наукового форуму
«Науковий тиждень у Крутах – 2021»,
12 березня 2021 р.)**

Крути - 2021

УДК 635.61 (06)

Рекомендовано до друку Науково-технічною радою Дослідної станції «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН, протокол № 1 від 1 березня 2021 р.

Відповідальний за випуск: Позняк О.В.

Аграрна наука і освіта: історичний екскурс, сучасна парадигма, стратегія розвитку: Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (у рамках VI наукового форуму «Науковий тиждень у Крутах – 2021», 12 березня 2021 р., с. Крути, Чернігівська обл.) / ДС «Маяк» ІОБ НААН, відп. за вип. О.В. Позняк. Обухів: Друкарня ФОП Гуляєва В.М., 2021. 172 с.

Збірник містить матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Аграрна наука і освіта: історичний екскурс, сучасна парадигма, стратегія розвитку», проведеної на Дослідній станції «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН з історії аграрної науки і освіти, висвітлено зародження і діяльність наукових шкіл, внесок провідних науковців у розвиток різних галузей аграрної науки, розглянуто актуальні питання щодо вирішення нагальних проблем становлення та функціонування аграрної науки і освіти в умовах сьогодення й стратегічні напрями на перспективу.

Для науковців, аспірантів, спеціалістів сільського господарства.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори наукових доповідей і повідомлень. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору Оргкомітету конференції.

© Національна академія аграрних наук України, 2021,
© Дослідна станція «Маяк»
Інституту овочівництва і баштанництва, 2021

**НАЦИОНАЛЬНАЯ АКАДЕМИЯ АГРАРНЫХ НАУК УКРАИНЫ
ИНСТИТУТ ОВОЩЕВОДСТВА И БАХЧЕВОДСТВА
ОПЫТНАЯ СТАНЦИЯ «МАЯК»**

**АГРАРНАЯ НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ:
ИСТОРИЧЕСКИЙ ЭКСКУРС,
СОВРЕМЕННАЯ ПАРАДИГМА,
СТРАТЕГИЯ РАЗВИТИЯ**

**МАТЕРИАЛЫ
III Международной
научно-практической конференции
(в рамках VI научного форума
«Неделя науки в Крутах – 2021»,
12 марта 2021 г., с. Круты,
Черниговская обл., Украина)**

Круты - 2021

ЗМІСТ

Абдуллаев Ф.Х.

*ДОКУМЕНТИРОВАНИЕ МИРОВОГО ГЕНОФОНДА
КУЛЬТУРНЫХ РАСТЕНИЙ И ИХ ДИКИХ РОДИЧЕЙ.....7*

Avazov S.E.

*SYSTEM OF FUNGAL DISEASES OF ONION IN TASHKENT
REGION.....15*

Ажиниязова М.К., Елмуратов А.К.,

Курбанбаев Э.Б., Цырков Б.Б.

*ИЗУЧЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ПРЕПАРАТА
ХИМЗЛАК 15,8 % К.Э. ПРОТИВ СОРНЯКОВ НА
ХЛОПЧАТНИКЕ.....19*

Ажиниязова М.К., Курбанбаев Э.Б.

*ПРЕПАРАТ ГЛИФОР 75,7% В.Д.Г. ПРОТИВ СОРНЯКОВ НА
ПШЕНИЦЕ.....23*

Алманов Ж.Т.

*КОРМОВАЯ ЦЕННОСТЬ СУДАНСКОЙ ТРАВЫ В УСЛОВИЯХ
АКТЮБИНСКОЙ ОБЛАСТИ.....26*

Бобось I.M., Комар O.O.

*ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ДИСЦИПЛІНИ
«ОЛЕРОГРАФІЯ».....38*

Буктыбаева А.Б., Буктыбаева С.И.

*ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ СОРТОИСПЫТАНИЕ СОРТОВ ЯЧМЕНЯ В
УСЛОВИЯХ АКТЮБИНСКОЙ ОБЛАСТИ.....42*

Буктыбаева С.И., Буктыбаева А.Б.

*ЭФФЕКТИВНОСТЬ ВОЗДЕЛЫВАНИЯ ЖИТНЯКА В
СУХОСТЕПНОЙ ЗОНЕ.....53*

Косенко Н.П.

*НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛАБОРАТОРІЇ ОВОЧІВНИЦТВА
ІНСТИТУТУ ЗРОШУВАНОВОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА: ІСТОРІЯ ТА
ПІДСУМКИ.....59*

Лещук Н.В., Коховська І.В.,

Бойко А.І., Позняк О.В.

НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ГЕНЕТИЧНОГО ТИПУВАННЯ ДНК МАРКЕРАМИ СОРТОТИПІВ І РІЗНОВИДІВ САЛАТУ ПОСІВНОГО.....68

Ли М.Р., Ким А.И.

АНАЛИЗ РАЗВИТИЯ АГРОПРОДОВОЛЬСТВЕННОГО РЫНКА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН.....75

Майлиева Д.Д., Холмурадов Э.А., Авазов С.Э.

СОСТАВ ВОЗБУДИТЕЛЕЙ ГРИБНЫХ БОЛЕЗНЕЙ ДЫНЬ И АРБУЗОВ В УСЛОВИЯХ КАШКАДАРЬИНСКОЙ ОБЛАСТИ УЗБЕКИСТАНА И МЕРЫ БОРЬБЫ С НИМИ.....79

Макуха О.В.

ЧУГУНІН Я. В. (1902-1981) – ВИДАТНИЙ ВЧЕНИЙ-ЕНТОМОЛОГ ТА ЙОГО ВНЕСОК У РОЗВИТОК НАУКОВИХ ОСНОВ ЗАХИСТУ РОСЛИН.....86

Mendigaliyeva A.S., Smagulova D.A.,

Mombayeva B.K., Toyzhigitova B.B.

NOCUITY OF THE ANSILOPIA AUSTRICA IN SEED WHEAT SOWS AND MEASURES TO FIGHT WITH THEM IN CONDITIONS OF WESTERN KAZAKHSTAN.....90

Минкіна Г.О., Минкін М.В.

ПОЛУНИЦЯ В МІШКАХ ТА ТЕПЛИЦЯХ – ПЕРСПЕКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ.....101

Namazova L.H.

HYBRIDS OF AE. CYLINDRICA WITH T. AESTIVUM L. UNDER CONDITIONS OF AZERBAIJAN.....105

Окрушко С.С., Кравчук О.В.

ФОРМУВАННЯ УРОЖАЙНОСТІ НАСІННЯ СОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД ЗАСТОСУВАННЯ ГЕРБИЦИДІВ.....106

Петров Е.П., Петров С.Е., Джумадилова Г.Б.

ВЫСОКОПРОДУКТИВНЫЕ СОРТА И ГИБРИДЫ КАБАЧКА.....109

means of the standard Carnoy fixative and acetocarmine squash method and observed 35 chromosomes in F1 plants, as expected.

Significant differences in chromosome conjugation of reciprocal hybrids had not been observed, thus, they had approximatedly same amount of bi- and univalents.

УДК 632.954:633.34:631.811.98

ФОРМУВАННЯ УРОЖАЙНОСТІ НАСІННЯ СОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД ЗАСТОСУВАННЯ ГЕРБІЦИДІВ

Окрушко С.Є., Кравчук О.В.

Вінницький національний аграрний університет

м. Вінниця, Україна

e-mail: svetaokr@i.ua

Вступ. Соя – універсальна зернобобова та олійна культура. За вирощування сої в Європі отримують в середньому 3–4 т/га зерна, а в Україні лише 2 т/га. Однією із основних причин недобору врожаю є висока забур'яненість посівів та недостатня ефективність захисту посівів сої.

Постановка проблеми. Розробка ефективної, економічно вигідної системи контролю бур'янового компоненту із використанням хімічних засобів захисту рослин при вирощуванні сої, є надзвичайно важливим елементом інноваційного розвитку в галузі рослинництва.

Шевченко М. С., Шевченко С.М., Деревенець-Шевченко К. А., та ін., у своїй праці відмічають, що зниження валових зборів сільськогосподарських культур внаслідок забур'яненості становить 25–30%, в окремих випадках перевищує 50% [3].

На початку вегетації соя має досить високу конкурентоспроможність стосовно бур'янів завдяки значним запасам пластичних речовин у насінні й інтенсивному росту. Але згодом невелика довжина стебла, повільний ріст у початковий період розвитку, невисока густина посівів (50–60 шт./м²) не дозволяють їй конкурувати з бур'янами. Тому засміченість полів є значною перешкодою в одержанні високих і стабільних урожаїв сої. У критичний період вегетації на забур'яненому фоні соя значно знижує свою продуктивність. За узагальненими багаторічними даними,

кожний центнер сирі маси бур'янів спричиняє недобір понад 13 кг насіння сої [2].

Останнім часом для ефективного контролю бур'янів у посівах сільськогосподарських культур все частіше використовують або бакові суміші гербіцидів, або послідовне внесення страхового препарату після ослаблення дії ґрунтового.

Послідовне застосування гербіцидів у зменшених нормах витрати на 50% сприяло найефективнішому контролю рівня забур'янення [1].

Метою роботи є обґрунтування доцільності використання ґрунтового і післясходового гербіцидів для контролю бур'янової рослинності.

Методи дослідження: польовий – для спостереження за ростом і розвитком рослин, умовами навколишнього середовища, оцінки агротехнічного та економічного ефекту досліджуваних елементів технології; вимірювально-ваговий – для обліку врожайності сої.

Результати досліджень. Із ґрунтових гербіцидів ми досліджували дію препарату Фронт'єр Оптіма, який вносили до посіву сої в нормі витрати 1,0 л/га. Результати показали високу гербіцидну та економічну ефективність використання препарату Фронт'єр Оптіма. Через 30 днів після внесення гербіциду в посівах сої нараховувалось лише 11 шт/м² рослин бур'янів. Злакові бур'яни були повністю відсутні, залишились лише стійкі дводольні зокрема лобода, гірчаки. Дана кількість бур'янової рослинності на 79% менша порівняно із забур'яненістю контрольного варіанту, де гербіциди не вносились. Ефективність знищення однорічних двосім'ядольних і злакових бур'янів через 60 днів після внесення Фронт'єр Оптіма становила 75% порівняно із контролем. Перед збиранням врожаю забур'яненість посівів сої дещо збільшилась і була в межах 26 шт/м². Даний показник на 72% менший у порівнянні із забур'яненістю у контрольному варіанті, де на час збирання нараховували 94 шт/м² рослин бур'янів. З результатів досліджень можна зробити висновок, що внесення ґрунтового гербіциду Фронт'єр Оптіма надійно захищає посіви сої протягом більшості вегетаційного періоду.

Оскільки ступінь засміченості агрофітоценозу сої була висока, особливо дводольними бур'янами, ми вирішили крім ґрунтового гербіциду Фронт'єр Оптіма, застосовувати додатково післясходовий гербіцид Корум п. к., 1,5 л/га + ПАР Метолат, 1,0 л/га. Норма витрати

робочого розчину становить 200–250 л/га. Завдяки високій селективності та м'якій дії вікно внесення Корум дуже широке - від одного до п'яти трійчастих листків. Але головним чинником є не фаза розвитку культури, а фаза розвитку бур'яну, до того ж слід орієнтуватися на найпроблемніший бур'ян.

Облік забур'яненості показав, що при застосуванні препарату по вегетуючих рослинах фітотоксичність його у меншій мірі залежить від видового складу бур'янів. Облік, проведений через 30 днів після обприскування посівів показав, що ефективність дії Корум 1,5 л/га проти комплексу бур'янів у посівах сої становила 89% порівняно із вихідною забур'яненістю. Даний препарат ефективно знищував злакові бур'яни (92-97%). Загальна кількість бур'янів знизилась на час збирання врожаю на 93% порівняно із вихідною, що доводить високу ефективність препарату по усуненню бур'янової рослинності в посівах сої.

Ефективність комбінованого застосування препаратів ґрунтової та післясходової дії в нашому досліді була досить високою. Так, облік проведений після застосування ґрунтового препарату Фронт'єр Оптіма к.е. показав, що його використання зменшило забур'яненість посівів сої злаковими бур'янами на 94% порівняно із контролем. Після застосування гербіциду Корум + ПАР Метолат, кількість злакових бур'янів у посівах сої зменшилась до 1 шт/м², що на 97% менше вихідної. Застосування такого прийому боротьби з бур'янами дозволило майже повністю їх позбутися - у посівах сої на час збирання врожаю.

Висновки. Поєднання досходового та післясходового застосування досліджуваних препаратів мало більший фітотоксичний вплив на основні види бур'янів в посівах сої. Найвища урожайність сої була у варіанті із внесенням ґрунтового гербіциду Фронт'єр Оптіма к.е., 1,0 л/га – 2,09 т/га, Корум п. к., 1,5 л/га + ПАР Метолат, 1,0 л/га - рівень врожаю насіння сої становила в середньому за два роки - 2,78 т/га, що більше ніж на контрольних ділянках на 1,78 т/га.

Список використаної літератури

1. Окрушко С.Є. Оцінка регулювання присутності бур'янів в агрофітоценозах гороху посівного. PolishJournalofScience, 2020. № 27. Vol. 1. С. 4-9.
2. Сторчоус І. Захист сої від бур'янів. Farmer. 2011, червень. С. 48–49.

3. Шевченко М. С., Шевченко С.М., Деревенець-Шевченко К. А., та ін. Техногенний рівень землеробства і асоціативна мінливість бур'янів в агроценозах. Зернові культури. 2019. Том 3. №1. С. 83-92.

УДК 635.621.3:631.527

ВЫСОКОПРОДУКТИВНЫЕ СОРТА И ГИБРИДЫ КАБАЧКА

Петров Е.П.¹, Петров С.Е.², Джумадилова Г.Б.¹

¹Казахский национальный аграрный университет

г. Алматы, Казахстан

e-mail: Evgenii.Petrov@kaznau.kz

e-mail: Gulnar.Djumadilova@yandex.ru

²ТОО Казахский НИИ картофелеводства и овощеводства

п. Кайнар, Алматинская обл, Казахстан

e-mail: niikoh.nauka@rambler.ru

Введение. Кабачок – скороспелая разновидность тыквы. В пищу употребляют его 8-12 дневную завязь. В плодах кабачка содержится 0,6 % белка, 3-4 % сахаров, 0,1 % жира, 0,3 % клетчатки, 10-15 мг% витамина С, 0,06 мг% каротина, 0,08 мг% витамина В₁. Высокие вкусовые и диетические качества его плодов обуславливают постоянный спрос населения. Используют кабачки для приготовления икры, маринования, жарки [1].

Урожайность используемых в производстве сортов кабачка довольно низка. Повысить ее можно путем выращивания высокоурожайных сортов. Работу по установлению таких сортов провели в учебно-производственном хозяйстве «Агроуниверситет» Алматинской области в 2013-2015 гг. Изучали сорта: Грибовские 37 (контроль), Сосновский, Спагетти Равило, Колобок, гибриды Ониск F₁, Король рынка F₁.

Подготовка почвы заключалась в уборке растительных остатков, внесении 20 т/га навоза, зяблевой вспашке на глубину 27-30 см, ранневесеннем бороновании в два следа, культивации, нарезке временной оросительной сети.

Посев семян в открытый грунт провели по рядовой схеме с расстоянием между рядами 140 см, между растениями в ряду 70 см в